

Het Zangersfeest te Grouw.

Er was ereis.

Er was ereis iemand, die beweerde, dat men in Friesland niet zong. Frisia non cantat.

Wel jammer, dat de man gisteren niet te Grouw kon zijn, op het tweede zangersfeest van den Bond van Gemengde Zangkoren in onze provincie. Dan had hij kunnen zien en hooren, hoe Friesland ook in dit opzicht — als het al ooit zulk een hard oordeel heeft verdiend — is vooruitgegaan.

Dat is trouwens geen verschijnsel van den allerjongsten tijd. Sinds jaren hebben er ten onzent, tot in de kleinste dorpen, vereenigingen bestaan, die den zang, onder leiding der hoofden van scholen of andere onderwijzers, met liefde beoefenden. Later is men zich ook op de instrumentale muziek gaan toeleggen en tegenwoordig zijn tal van harmonie- en fanfarecorpsen over de geheele provincie verspreid, die jaarlijks, evenals de vele zangvereenigingen van verschillende godsdienstige en politieke richting, hare algemeene feestelijke uitvoeringen geven. Wat meer zegt: wij hebben onze eigen schoone liederen, waarin dikwijls zoo beeldrijk en voortreffelijk de eigenaardigheden van ons volkskarakter en het intiem-bekoorlijke van het Friesche landschap tot uitdrukking komen. 't Is waar, wij moesten, om die liederen populair te maken, maar al te vaak de muziek in den vreemde zoeken — zelfs voor ons volkslied *it Frysk bloed tsjoch op* — maar toch werd ook menig keurige melodie op eigen bodem geboren.

De Muzen hebben hier dus sinds lang zeer oivankelijke vereerders gevonden. Friesland zingt en zingt met geestdrift. Wielsma heeft daarvan getuigenis afgelegd in een *Wolkomstliet*, gisteren door de zangvereeniging „Euphonia” te Grouw op het feestterrein gezongen en waarvan de twee laatste coupletten luiden:

Né, Fryslân sjongt net", wier it sizzen;
Hwet al to follen praetten 't nei.
Unnedich, dêr tsjin yn to lizzen,
It antwird ommers jowt sa'n dei.
As, hwa 't dat mienden, komme en hearre.
It jinge 'r hjoed to hearen is,
Den wirdt er efternei forklearre:
„Wy wiernen fier de planke mist!”

Nou bliid, den stimmich klinke ús sängen,
Dy 't wjerklank fine yn mennich hert....
It feest, dêr 't wy sa nei forlangen,
Unthâldt yen ek syn lessen net:
„Lear d'ien fen d'oare!” wol it sizze.
Dy rie wirdt folge en, jier op jier,
Bringe ús it Boun in dei as dizze,
Om 't learen earst, den om 't plezier!”

De Bond is nog piepjong. Hij werd den 1e Januari 1911 opgericht, met het doel, om den zang in het algemeen en het gemengd koorgezang in het bijzonder te bevorderen. Het houden van zangersfeesten, waarop aangesloten koren gezamenlijk zoowel als afzonderlijk zingen, is een der middelen ter bereiking van dat doel. Doch, hoe wel jong, de Bond mag er wezen. Hij bestrijkt met zijn acht en twintig aangesloten koren, die te zamen honderden leden tellen, reeds het grootste gedeelte der provincie. Van dat 28-tal onbrak er op het feest van gisteren maar een, „T.A.V.E.N.U.” uit Oosterwolde, die verhindering had gekregen. Het feest zelf — dit mogen wij wel dadelijk zeggen — is voor de zangers en voor „it âlde Grou”, dat zich zoo gaarne blij toont met de blijden, een succes geweest. Om eenig denkbeeld van den volkstoeleop te geven, zij meedeeld, dat er om vier uur in den namiddag 3000 entréekaarten waren uitgegeven en toen kwamen nog voortdurend feestgangers binnen. Verspreid en in dichte troepen bewogen zij zich langs de wegen, bij het schitteren der fietsen, die veel zonnetjes weerkaatsten. Snel kwamen ze aanglijden, in vroolijken, kleurigen stoet, tusschen het groen van weilanden en boomen, naar het feestelijk getooide dorp, welks grijze toren met de vlag in top hen uit de nevelige verte tot zich trok.

Het was ook zoo'n uitgelezen dag. Wie van ijongfolk, waaraan een der Friesche dichters het gebod ha wille heeft gegeven, kon er thuis blijven, als er in het hart van Friesland van zang en zomerweelde viel te genieten? Eerst al de reis langs lommerrijke wegen, hoe aantrekkelijk! Men ziet rondom de wijde van het stille, vlakke veld — een frischgroene uitgestrektheid, met de wolkenvaart daarboven tot een innige eenheid versmolten. Lucht en aarde zijn overtoegen met den glans van het zonlicht. Schilderachtig-kleintjes vertoont zich ginds het vee, waarvan ge niet meer merkt, dat het loopt en graast. Het schijnt met oppers en roken hooi, met molens en telegraaflijnen en met de torenspitsen aan den gezichteseinder, de boomen en de boerenhoeven in een droomerige rust weggezonden te zijn. Geen andere geluiden treffen uw oor dan het suizen van den wind in het loover, den roep van een watervogel, het getrappel van een paard op den weg of het gieren van een voorbijstuwende automobiel.

Dan de aankomst. Het feestterrein was al op

een afstand zichtbaar door de strakuit waaiende vlaggen en vaantjes, w. o. die van de zeilvereenigingen „Frisia” en „Lyts Frisia” te Grouw, „Oostergoo” en de Sneeker zeilclub („S. Z. C.,) met hare afzonderlijke te pas of te onpas, uitgedachte kleuren. Op den achtergrond het hooge geboomte van het kerkhof en het daaromheen liggend Wilhelminapark, waaruit dr. Eeltjes steenen beeld met scherpzinnigen blik naar den weg kijkt. Hij, die zoo dikwijls heeft gezongen van de zeden en gewoonten, het lief en leed der „goede, echte Fryscje Ijuwel” zag gisteren duizenden van zijn volkje in vroolijken optocht voorbijgaan langs „de âlde terp”, waar hij als kind heeft gespeeld en eenmaal te rusten begeerde, zingende:

„Lit de berntsjes oer my boartsje,
Blomkes ploaitse op myn graef.
Gouden is de bernewille,
Al it oare reak en tsjaef”.

„Goud alleen is kindervreugd, al 't andere rook en kaf gelijk.” Het is kras en niet zonder overdrijving uitgedrukt voor — een dichter, die zomers ten allen tijde goud in 't hart heeft en

velen, nog na zijn dood, gouden oogenblikken schenkt, maar toch — de zorgeloze en onbekommerde vroolijkheid der jeugd, zij trof u ook op dit feest weer zoo als iets zeer kostelijks en begierlijks, waarvan men de waarde het minst schijnt te beseffen, als men jong is.

Daar bevond men zich dan als oudere te midden van het bonte gekrioel der jeugd en een plotselinge kilheid van ontroering beving je bij de repetitie van den samenzang, toen er plotseling opklonk, door een eenheid van honderden stemmen, dat echte, eenig mooie dokter-Eeltje-en-Grouwster lied:

„Rölje, rölje wetterweagen,
Rölje en brús om 't âlde Grou....”

Na de repetitie ging het in optocht, met het Grouwster harmoniekorps „Apollo” aan het hoofd, door het dorp, aan welken optocht deelnamen de koren „Eendracht” te Woudsend, „Waldklank” te Giekerk, „Helje op” te Koudum, „T.A.V.E.N.U.” te Leeuwarden, „Euphonia” te Rauwerd, „Us Sjongen” te Balk, „Harmonie” te Surhuisterveen, „Harmonie” te Warns, „Zanglust en Vriendschap” te Tjummarrum, „Harmonie” te Oudkerk, „Zanglust” te Tijnje, „Harmonie” te Irsrum, „Eendracht” te Marssum, „U.N.I.” te Terhorne, „Ons Geoegeen” te Lieve Vrouwenparochie, „Hét Onthouderskoor” te Leeuwarden, „De Ontluikende Bloem” te Murmerwoude, „Us Sjongen” te Heerenveen, „Euterpe” te Akkrum, „Doopsgezind Zangkoor” te Franeker, „Excelsior” (geheelonthouderskoor) te Leeuwarden, „De Harmonie” te Noordwolde, „Geheelonthouderskoor” te Lippenhuizen, „Crescendo” te Engelum, „T. O. G.” te Leeuwarden, „Harmonie” te Franeker en „Herleving” te Scherpenzeel, van

welke vereenigingen maar een viertal niet afzonderlijk hebben gezongen. Onder het spelen der muziek zette de stoet, waarbij de toehoorders zich voor het groote meerendeel aansloten, zich in beweging, gaande van het feestterrein, door het dorp, om „het Groen” (een groote, open plaats te midden der huizen) naar het feestterrein terug. Dat bracht heel Grouw op straat, of minstens in de deur of het raam natuurlijk. Of er een lachende vrouwegezichten van boven op de jongens en meisjes neerkeken! De anderen stonden met mannen en kinderen, in gesloten rij, langs de huizen. Nu en dan een hoeratje en wuiven met handen en zakdoeken. Grouw was in zijn „hum” — zoo'n mooi feest en dan een kermis toe (langs het groen stond het vol draaimolens en kramen), je moet geen Grouwster zijn, om dat niet heerlijk te vinden.

Was het weer niet dokter Eeltje, die zong:

„Op Grouwster merke, wyt' je?
Daer kom ik, wyt je: werom?
Daer ken men dounsje, wyt' je?
Daer ken men patsje, wyt' je?
Daer het ien minsece it rom”.

Een troepje jongens in den optocht waren al half in kermisroes en zongen, terwijl ze stampend over de brug gingen:

„Wat is er met die arme meid,
O, o o wat is er met die meid?”

Op het feestterrein teruggekomen, verzamelde de menigte zich voor een met sparregroen versierde tent, waar de voorzitter der feestcommissie, burgemeester M. J. Selhorst, een woord van begroeting

sprak. Grouw had, zoo zei hij, de tijding, dat de jaarlijksche uitvoering van den Bond daar zou worden gehouden, met vreugde ontvangen. Men zag in die keuze een bewijs van vertrouwen, dat alles

zou worden gedaan, wat voor het weislagen van zoo'n feest gedaan moet worden en ook de natuur werkte mee, om dat vertrouwen te bevestigen. De burgemeester had gegronde hoop, dat de goede reputatie, die het dorp Grouw te dien opzichte heeft, ten volle verdiend zou worden bevonden. Het is niet altijd gemakkelijk aan de eischen, die zulk een feest stelt, te voldoen, maar als men op den steun en de medewerking van het publiek kan rekenen, dan worden de bezwaren zoo veel lichter geteld. En aan die medewerking had het geenszins ontbroken. Speelt de natuur bij het houden van mooie open-luchtfeesten altijd een belangrijke rol, nog te meer is dat het geval bij een feest als dit, waar men alles het liefst met elkaar in harmonie ziet. De burgemeester zei, dat het stemde tot dankbaarheid, dat de medewerking der bij den Bond aangesloten koren tot het feest zoo algemeen was; daaruit kon men zien, dat zij de beteekenis van het

doel, hetwelk den oprichters van den Bond voor oogen stond (verbreiding van de edele zangkunst) ten volle begrepen. En dat hun pogen op prijs werd gesteld, bleek uit de groote drommen volks, heden naar Grouw gekomen. Zij zouden het weten, dat zij zich in goed gezelschap bevonden, want waar zijn de woorden van den Duitschen dichter: „waar gezongen wordt, daar zet u rustig neder; slechte menschen kennen geen gezang.”

Daarna hield de Bondsvoorzitter, de heer J. H. Riemersma, een korte toespraak, de feestgenooten van ver af en nabij toeroepende, dat men gelukkig is door anderen gelukkig te maken. Dat was de beteekenis van dit zangersfeest, die nog grooter werd, nu men bijeen was op geheiligden grond, waar de Friesche zanger dr. Eeltje Halbertsma sluimert. Als er een plek in Friesland is, waard, om een geestdriftig lied te hooren, dan is het deze plek. De voorzitter hoopte, dat het een eenig mooie feestdag zou zijn. Hij zei de Grouwster feestcommissie dank voor hare uitnemende voorbereiding, die een waarborg was, dat de tweede Bondsdag lang in herinnering zou blijven.

Met den wensch, dat het zoo mocht zijn, verklaarde de voorzitter het feest voor geopend.

In dezelfde tent zong toen de zangvereeniging „Euphonia” te Grouw, onder leiding van den heer Jochem Nieuwenhuis, haar wolkomstlied, waaruit we straks een paar coupletten hebben overgenomen. Volgde de samenzang van alle koren, onder leiding van den heer Jan Nieuwenhuis, directeur van het koor „Helje op!” te Koudum. Daarbij werden 't „Rölje, rölje, wetterweagen”, „Op 's levens zee” en „Nieuw leven” gezongen.

Dat was de „inzet”, waarna al de koren, behalve „Us Sjongen” te Balk, „Harmonie” te Warns, „Harmonie” te Oudkerk, „T. A. V. E. N. U.” te Oosterwolde (afwezig) en „Crescendo” te Engelum zich afzonderlijk lieten hooren, elk koor onder de leiding van zijn directeur. Telkens werden twee liederen gezongen, nu eens beide Friesch, dan

weer beide Hollandsch, of één Friesch en één Hollandsch. Het spreekt wel haast van zelf, dat het eene koor beter geschoold was dan het andere. Ook waren alle niet even gelukkig in de keuze der liederen geweest, maar het publiek nam van het geheel toch een goeden indruk mee naar huis.

Den geheelen middag stond een compacte massa met gespannen aandacht voor de zangtribune te luisteren en wie op een afstand die bonte menigte in het zonnige, frisch-groene land, onder de langzaam voortschuivende wolkgevaarten, beschouwde of eens over de hoofden kon heen kijken, dien was het een schoon tafereel.

Van onzen Grouwster correspondent ontvangen we over dit feest nog de volgende mededeelingen:

Op het terrein zijn 2900 kaarten met verplicht tekstboekje, te zamen 35 cent kostende, uitgegeven, zoodat het waarborgfonds niet behoeft aangesproken te worden. Er waren ongeveer 300 vrijkaarten verstrekt en het getal zangers bedroeg te zamen nagenoeg 900, waaruit volgt, dat er p.m. 4200 menschen op het land bijeen zijn geweest, dat de heer A. Jelles kosteloos had afgestaan.

Van alle gelegenheden tot het bergen van fietsen is een bijzonder druk gebruik gemaakt. De treinen brachten bezoekers bij honderden aan en een menigte stoombooten waren vol passagiers.

Bondsbestuur, commissie van beoordeeling, feestcommissie en sommige genoodigden namen deel aan een diner, dat zich door uifers' gezelligen toen kenmerkte.

De algemeene opinie van de deskundigen was, dat er, bij 't vorige jaar vergeleken, vooruitgang valt te constateeren, wat den zang betreft. Van wedstrijd was geen sprake. De commissie van beoordeeling maakt een uitvoerig verslag en dat wordt enkel ter kennis gebracht van de aangesloten koren. Deze kunnen e. hun voordeel mee doen en inlichtingen verkrijgen over op- en aanmerkingen, natuurlijk alles tot leering en onderrecht.

Grouw was gisteren te klein. Het ging er vroolijk en toch hoogst ordelijk toe.